

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри археології, спеціальних
історичних і правознавчих дисциплін

Олександр Федьков

26 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УСНА ІСТОРІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»

для підготовки фахівців *другого (магістерського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *«Середня освіта (Історія)»*

спеціальності *014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)*

галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*

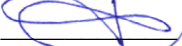
мова навчання *українська*

2024-2025 навчальний рік

Розробник програми: Олександр Федьков, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

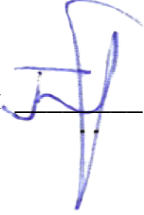
Затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол № 7 від 26 серпня 2024 року

Завідувач кафедри Олександр Федьков

26 серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми Іван Боровець

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. **Мета вивчення** дисципліни – з'ясування передісторії, генези, становлення та розвитку «усної історії» як напряму історичної науки, теоретико-методологічних засад усноісторичних досліджень, формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок наукової роботи з використанням методів усної історії у закладах освіти.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Рік навчання	2024-2025
Семестр вивчення	3
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	46
Лекційні заняття	26
Практичні заняття	-
Семінарські заняття	20
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	74
Форма підсумкового контролю	екзамен

3. Статус дисципліни *Освітній компонент професійної підготовки*

4. **Передумови для вивчення дисципліни** – на основі компетентностей, здобутих під час вивчення освітніх компонентів «Основи наукових досліджень», «Методика викладання суспільно-політичних дисциплін у закладах освіти», «Історіографія всесвітньої історії», «Українська історіографія», «Теорія і методологія історії».

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час викладання суспільно-політичних дисциплін у закладах загальної середньої, фахової передвищої освіти, що передбачає застосування певних теорій та методів історичної науки, громадянської освіти в процесі різнопланової фахової діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог організації освітнього процесу в закладах загальної середньої, фахової передвищої освіти.
Загальні компетентності	ЗК 1. Володіння навичками критичного мислення. ЗК 2. Володіння комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію. ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 4. Здатність до особистісного і професійного розвитку. ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

	<p>ЗК 7. Здатність проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності.</p> <p>ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), що полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів.</p> <p>ЗК 10. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК 11. Розуміння суті усної історії та її ролі в суспільно-політичних процесах.</p> <p>СК 12. Аналіз світових і вітчизняних тенденцій вивчення феномену усної історії.</p> <p>СК 21. Оволодіння теоретичними основами наукового дослідження, навчальним матеріалом базових дисциплін, оперування інформаційною базою (джерела та наукова література) предметної області дослідження та її аналітична й критична обробка для успішного виконання кваліфікаційних робіт.</p> <p>СК 22. Здатність до презентації результатів наукового дослідження, аргументування та обґрунтованого відстоювання своєї позиції в процесі дискусії під час публічного захисту кваліфікаційної роботи.</p>

6. Програмні результати навчання:

ПРН 11. Знати основні концепції й підходи до суті усної історії в Україні та за кордоном, її роль у самоідентифікації особистості в суспільстві.

ПРН 12. Демонструвати практичні навички акумулювання, атрибуції та використання усних історичних джерел.

ПРН 21. Уміти планувати, організовувати та здійснювати наукові дослідження.

ПРН 22. Уміти репрезентувати результати авторського наукового дослідження, аргументувати та контраргументувати в процесі дискусії.

7. Методи навчання: Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, робота з першоджерелами, словниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.

8. Засоби діагностики результатів навчання: опитування, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
		у тому числі

	усього	лекційні заняття	Семінарські заняття	лабораторні заняття	Самостійна та індивідуальна робота
Тема 1. Теоретико-методологічний вимір усної історії як культурно-історичного феномену	12	4	2	-	6
Тема 2. Становлення та еволюція oral history в зарубіжній гуманітаристиці	12	4	2	-	6
Тема 3. Національний історичний наратив та усна історія.	12	2	4	-	6
Тема 4. Державно-політична ідеологія та усна історія як спосіб особистісної самоідентифікації	24	4	2	-	18
Тема 5. Усна історія та медіа.	12	-	2	-	10
Тема 6. Інтерв'ю в усній історії: інтерв'ю як джерело інформації	12	4	2	-	6
Тема 7. Інтерв'ю в oral history: передумови та процес	12	2	2	-	8
Тема 8. Інтерв'ю: транскрибування, інтерпретація, зберігання, презентація	12	4	2	-	6
Тема 9. Усноісторичні проекти в закладах загальної середньої освіти	12	2	2		8
Разом годин	120	26	20	-	74

10. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні питань практичного заняття, виконанні аналітичних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Формою підсумкового контролю є залік.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 40 балів, модульна контрольна робота – 20 балів. Підсумковий контроль у формі екзамену – 40 балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)		Іспит	Сума
Поточний контроль	МКР	40 балів	100 балів
40 балів	20 балів		

Оцінювання семінарського заняття

Оцінювання на практичних заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач

		переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та

		<p>доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
--	--	---

Задля узгодження 100-бальної та 12-бальної шкали оцінювання студентських досягнень на семінарських заняттях застосовується наступна формула обрахунку-переведення балів:

$$(x \times 0,05 + 0,4) \times y = z$$

В даній формулі:

x – середній бал досягнень конкретного студента, який вираховується з отриманих ним на семінарі оцінок за 12-бальною шкалою;

y – вагові бали даного виду навчальної діяльності за 100-бальною шкалою (поточний контроль);

z – кількість балів досягнень конкретного студента на семінарських заняттях за 100-бальною шкалою.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КІНУ імені Івана Огієнка» [URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view](https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view)

Оцінювання модульної контрольної роботи (40 балів)

Модульна контрольна робота передбачає виконання здобувачами вищої освіти історичного нарису на основі усно історичних джерел. Її написання обов'язкове для усіх студентів. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота передбачає проведення біографічних інтерв'ю, підготовка його транскрибованих копій (не менше 3-х) та написання на їхній основі історичного нарративу (біографія членів моєї родини, соціальна історія моєї сім'ї, історія населеного пункту (вулиці), історія моєї школи (спортивної, художньої, музичної) в добу незалежності України та ін. обсягом 8–10 сторінок тексту з використанням гарнітури Times New Roman та шрифту розміром 14 друкарських пунктів, через 1,5 міжрядкового інтервалу. При виконанні МКР здобувачі мають використати не менше 5 покликань на наукову літературу та джерела (окрім усноісторичних).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС	Рекомендована системою ЄКТС статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою
			залікова
90-100 і більше	A (відмінно)/Excellent	10	Зараховано/ Passed
82-89	B (добре)	25	
75-81	C (добре)/Good	30	
67-74	D (задовільно)/Satisfactory	25	
60-66	E (достатньо)/Enough	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail		незараховано /Fail
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)/Fail		

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Теорія і практика усної історії в закладах освіти»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;
- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за

освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримали «незадовільно», дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Для проведення лекційних і практичних занять, а також контролю за самостійною та індивідуальною навчально-дослідною роботою використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проектор, екран для проектора, ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14. Рекомендована література

Основна

1. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Історія. Київ, 2012. Вип. 111. [Усна історія: теорія і практика досліджень]. 58 с.
2. Грінченко Г.Г. Методичні рекомендації з аналізу нарративних інтерв'ю. Для студентів і аспірантів. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2008.
3. Лебдушка Л., Волошин Ю. Жива історія – метод усної історії в школі. URL: http://www.ustnayaistoriya.info/wp-content/uploads/2015/08/oral-history_brochure_ukraine_book-web_21x21cm-1.pdf. (Дата звернення: 22.08.2024)
4. Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. Випуск 11–12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За ред. Володимира Кравченка та Гелінади Грінченко. Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. 432 с. URL: https://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12/ (Дата звернення: 22.08.2024)
5. У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод та джерело. Зб. наук. ст. / За ред. Гелінади Грінченко, Наталії Ханенко-Фрізен. Харків : ПП «ТОРГСІН ПЛЮС», 2010. 248 с. URL: http://oralhistory.com.ua/assets/images/img_pub-uaui/u_poshukah_vlasnogo_golosu.pdf (Дата звернення: 22.08.2024)

6. Україна модерна. Випуск 11 [Усна історія: теорія і практика досліджень] / Відп. ред. Я. Грицак, М. Крикун. Київ–Львів, 2007. 369 с. URL: <https://www.utpjournals.press/toc/ukrainamoderna/11> (Дата звернення: 22.08.2024)
7. Усна історія (не)подоланого минулого: подія – наратив – інтерпретація: Матеріали міжнар. наук. конф., [м. Одеса] 8–11 жовтня 2015 р. / [Упоряд. Г. Грінченко]. Харків, 2016. 216 с. URL: http://oralhistory.com.ua/assets/images/documents/Event_the%20narrative_interpretation_2015_by%20page.pdf https://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12/ (Дата звернення: 22.08.2024)
8. «Суспільні злами і поворотні моменти: макроподії крізь призму автобіографічної розповіді»: Матеріали міжнар. наук. конф., [м. Львів] 25-26 вересня 2014 р. / [Упорядники: О.Р.Кісь, Г.Г.Грінченко, Т.Пастушенко]. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2014. 284 с. URL: https://oralhistory.com.ua/wp-content/uploads/2022/03/zlamy_verstka.pdf (Дата звернення: 22.08.2024)

Додаткова

9. Боднар Г. Львів. Щоденне життя міста очима переселенців із сіл (50–80-ті роки ХХ ст.): монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 340 с.
10. «Прошу вас мене не забувати»: усні історії українських остарбайтерів / гол. ред. Г. Грінченко; упоряд. І. Ястреб, Т. Пастушенко та ін. Харків: Право, 2009.
11. Грінченко Г., Реброва І., Романова І. Усна історія в пострадянських дослідницьких практиках (на прикладі сучасних Білорусії, Росії та України). *Укр. іст. журнал*. 2012. № 4. С. 172–187.
12. Кісь О. Усна історія в сучасній Україні: здобутки і виклики часу. URL: <https://ua.boell.org/uk/2018/01/16/usna-istoriya-v-suchasniy-ukrayini-zdobutki-i-vikliki-chasu> (Дата звернення: 22.08.2024)
13. Лукачук О. Усна історія та гуманітаристика: з досвіду діяльності Української асоціації усної історії. URL: <http://oralhistory.com.ua/novini/akadem-zhittya/usna-istoriia-ta-gumanitarystyka.html>. (Дата звернення: 22.08.2024)
14. Навчальні матеріали до запису поглиблених інтерв'ю в рамках виконання науководослідного завдання з курсу “Історія України другої половини ХХ – початку ХХІ століття” / Упоряд. Г. Боднар, В. Качмар, О. Лукачук; Центр усної історії та біографістики кафедри новітньої історії України імені Михайла Грушевського Львівського національного університету імені Івана Франка Львів, 2017. 76 с.
15. Невигадане. Усні історії остарбайтерів / Авт.-упоряд., ред., вступ, ст. Г. Г. Грінченко. Харків: Видавничий Дім «Райдер», 2004.
16. Пастушенко Т. Дослідження за методом усної історії в Україні: світовий досвід та вітчизняні перспективи. *Історія України*. № 17–18 (657–658), травень, 2010. С. 10–15. URL: https://klio-mukolaiiv.at.ua/prochutatu/usna_istorija.pdf (Дата звернення: 22.08.2024)
17. Принс Г. Усна історія // Нові підходи до історіописання / за ред. П.Берка; 2-е укр. вид., уточн. і випр. Київ: Ніка-центр, 2010. С. 145–186.
18. Слухати, чути, розуміти: усна історія України ХХ–ХХІ століть: зб. наук. праць / за ред. докт. іст. наук Г. Грінченко. Київ: ТОВ АРТ КНИГА, 2021. 352 с

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

- <http://oralhistory.com.ua> – Українська асоціація усної історії.
- <https://archive.lnu.edu.ua/proekty/arhiv-usnoji-istoriji> – Архів центру усної історії та біографістики при кафедрі новітньої історії України імені Михайла Грушевського Львівського національного університету імені І. Франка.
- <https://ui.uinp.gov.ua/uk/archive> – Архів усної історії Українського інституту національної пам'яті.
- <https://www.ioha.org> – International Oral History Association.
- <https://www.oralhistory.org> – Oral History Association (USA).

<https://www.ustnayaistoriya.com/>. – Усна історія. Український освітній проєкт.

<http://history.org.ua/> – Інститут історії України НАНУ

<https://oralhistory.com.ua/> – Українська асоціація усної історії

<http://www.historians.in.ua/> – Historians

<https://uamoderna.com/> – Україна модерна

<http://www.loc.gov/> – Бібліотека Конгресу США

<http://chtyvo.org.ua/> – Читиво. Електронна бібліотека